

4. www.uaib.com.ua – офіційний сайт Української асоціації інвестиційного бізнесу.
5. www.pard.com.ua – офіційний сайт Професійної асоціації реєстраторів і депозитаріїв

Annotation. *In the article the problem aspects of passing are examined to the documentless form of appeal of shares in the context of realization of Law of Ukraine "About joint-stock companies".*

Key words: *fund market, share, registry, depositary, joint-stock company.*

15

УДК 336.14(477)

*I.В. Форкун, к.е.н., доцент, Хмельницький національний університет;
А.А. Хмарук, А.Г. Андреева, студентки,
Хмельницький національний університет*

АНАЛІТИЧНА ОЦІНКА СТАНУ ФІНАНСУВАННЯ ДЕФІЦИТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ УКРАЇНИ

Розкрито зміст фінансування дефіциту державного бюджету як важеля фіскальної політики. Визначено механізми його впливу на розвиток економіки. Обґрунтовано напрями цільового використання залучених ресурсів за умов дефіцитного фінансування.

Ключові слова: *дефіцит державного бюджету, аналітична оцінка.*

Актуальність. Проблеми фінансування дефіциту державного бюджету належать до досить гострих і дискусійних. Як науковці, так і політики дотримуються різних, нерідко прямо протилежних, точок зору щодо доцільності та результативності проведення таких операцій. Це пов'язано з тим, що дефіцитне бюджетне фінансування здійснює неоднозначний вплив на розвиток країни. Досягнення позитивних результатів нерідко супроводжується виникненням негативних наслідків, які можуть навіть перевищити програмовані поліпшення. У періоди економічних криз і фінансових потрясінь проблеми зведення бюджету з дефіцитом і забезпечення його фінансування ще більше ускладнюються. З огляду на це, поглиблене наукове дослідження таких проблем має важливе не тільки теоретичне, але й практичне значення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Дослідженню проблемам фінансування дефіциту державного бюджету присвячено праці багатьох відомих науковців: Ш. Бланкарта, В.В. Козюка, С.В. Львовичкіна, В.М. Опаріна, Ц.Г. Огня, А. Премчанда, В.М. Федосова та ін., у яких основна увага звертається на вплив фінансування дефіциту бюджету на розвиток економіки країни,

однак в них не досить глибоко висвітлено напрями довгострокового бюджетного фінансування.

Метою цієї статті є дослідження змісту фінансування дефіциту державного бюджету України, його особливостей та впливу на економічний розвиток країни.

Виклад основного матеріалу. Зведення бюджету з дефіцитом, яке передбачає проведення операцій з фінансування бюджету, не є свідченням його незбалансованості. На це звертають увагу як вітчизняні, так і зарубіжні науковці. Так, за визначенням В. Опаріна, «бюджет не може бути незбалансованим (дефіцит не є ознакою незбалансованості, а лише показує співвідношення між податковими і позиковими фінансами) чи необґрунтованим» [6, с. 52-53].

Першочергова вимога до застосування такого фінансового важеля – задалегідь визначений, цільовий характер використання залучених ресурсів.

Економіка України потребує значних фінансових ресурсів для проведення реформ у багатьох сферах. Обмеження фінансування дефіциту бюджету за умов недостатності інвестиційних ресурсів зменшує обсяги видатків, що спрямовуються на розвиток економіки та розв'язання соціальних проблем, тому необхідна активна політика щодо збільшення фінансування державного бюджету.

У разі прийняття рішення стосовно затвердження бюджету з дефіцитом залучені кошти повинні використовуватися переважно для фінансування цільових державних програм, спрямованих на забезпечення економічного зростання та вирішення гострих соціальних питань. Мета такої бюджетної політики – досягнення економічного та соціального ефекту на загальнодержавному або місцевому рівнях [7, с. 100-101].

Згідно з прогнозом динаміки показників зведеного бюджету України (бюджетної стратегії уряду) обсяг фінансування держбюджету з 2008-го до 2010 року помітно збільшується. При цьому частка дефіциту у відношенні до ВВП залишається незмінною [2]. Дана тенденція показана у таблиці 1.

Таблиця 1.

Прогноз фінансування державного бюджету України

Показник	Млн. грн.			У % до ВВП		
	2008 рік	2009 рік	2010 рік	2008 рік	2009 рік	2010 рік
Загальне фінансування	18054	20920,2	23967,5	2,55	2,55	2,55

Щодо реальних показників фінансування бюджету, у зазначених роках вони були наступними.

На 2007 рік було заплановано значне збільшення обсягів фінансування державного бюджету таблиця 2. З роками змінюється і його структура таблиця 2 [3; 4; 5].

Таблиця 2.
Стан та структура фінансування бюджету 2007-2009 років, тис. грн.

Показник	2007	2008	2009	Питома вага		
Загальне фінансування	19 066 000,1	25 020 179,1	31 178 269,9	100%	100%	100%
Фінансування за борговими операціями	4 977 251,0	12 167 464,7	61 429 645,8	26,11%	48,63%	197,03%
Надходження від приватизації державного майна	10 587 711,0	607 144,5	8 501 244,0	55,53%	2,43%	27,27%
Фінансування активними операціями	3 501 038,1	12 245 569,9	38 752 599,9	18,36%	48,94%	0,00%

У 2007 році надходження від приватизації державного майна в Україні відіграють важливу роль у фінансуванні бюджету. Зокрема, фінансування дефіциту бюджету у 2007 році здійснювалося переважно за рахунок коштів, залучених від проведення приватизації державного майна. Із суми в 19 млрд. грн. загального фінансування 55,53% або ж майже 11 млрд. грн. було профінансовано за рахунок надходжень від приватизації. Водночас використання залучених від приватизації коштів спрямовувалося на розв'язання в основному поточних завдань, при цьому їх цільова спрямованість фактично не визначалась. Збільшення дефіциту державного бюджету на 2007 рік супроводжується обмеженням його частки у ВВП на рівні 2,55%. Темпи збільшення бюджетного дефіциту відставатимуть від темпів економічного зростання. Треба враховувати і те що у 2007 році на 14,08 млн. грн. було профінансовано за рахунок джерел, які не належать до чинників зростання державного боргу. Такі явища слід розглядати – як основу зміцнення фінансової стійкості держави. При цьому закріплюється спрямованість бюджетної політики на забезпечення економічного розвитку, а отже, створюються сприятливі умови для майбутніх поколінь.

Кардинально ситуація змінилася 2008 року, коли зросла частка фінансування за борговими операціями до 48, 63% а уже у 2009 році, оскільки фінансування за активними операціями мало від'ємне значення, то левова частка дефіциту бюджету була профінансована за рахунок боргових операцій, аналогічну тенденцію ми виявляємо при аналізі показників дефіциту бюджету та його співвідношення із валовим внутрішнім продуктом.

Як бачимо, до 2010 року загальна сума фінансування дефіциту державного бюджету України становитиме майже 40 млрд. грн. Таким чином, узято курс на збільшення.

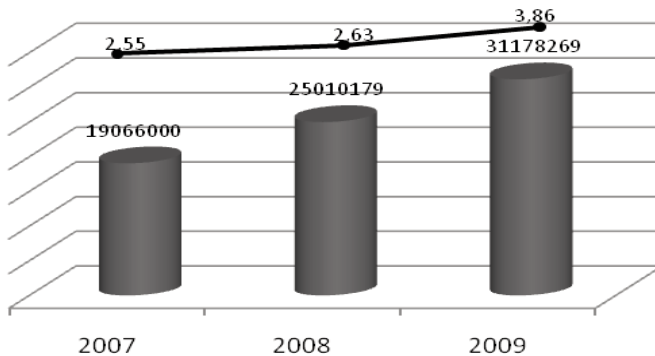

Рис. 1. Динаміка дефіциту бюджету за 2007-2009 роки, тис. грн. та питома вага дефіциту бюджету у ВВП за 2007-2009 роки, %

Аналіз наведених даних свідчить, що обсяги фінансування бюджету мають тенденцію до зростання. Проте у відношенні до ВВП їхня частка змінювалася в різних напрямках розглянемо це на рисунку 1 [5; 6; 7].

У 2009 році значне зростання дефіциту не було підкріплене зростанням ВВП, тому його частка становила аж 3,86 і вийшла за рамки міжнародних стандартів. Таким чином економічна криза, що охопила Україну у 2009 році вплинула на дефіцитне фінансування у негативну сторону, зросли запозичення, що знизило економічну самостійність країни а затверджений дефіцит був досить високим, що призведе до негативних наслідків у майбутньому. Реальні наслідки будуть помітні наступними роками, адже фінансування борговими операціями ляже борговим тягарем на наступні покоління.

Висновки. Бюджетний дефіцит є важливим інструментом державної фінансової політики, засобом впливу на економічне та соціальне становище країни й чинником прискорення або стримування поступального розвитку. Бюджетна політика повинна спрямовуватися на забезпечення такого фінансування бюджету, яке сприятиме економічному зростанню, створенню належних фінансових умов для розвитку країни та розв'язання складних соціальних проблем. Здійснення національної бюджетної політики потребує більш активного та виваженого фінансування державного бюджету, що стане основою розв'язання багатьох нагальних економічних та соціальних проблем. Обмеження фінансування бюджетного дефіциту зменшує обсяги ресурсів, що спрямовуються на забезпечення прискореного розвитку держави, адже її бюджетна система в умовах формування ринкової економіки, як правило, є розбалансованою. Тому критерії фінансування бюджету, прийняті в розвинутих країнах, не можна вважати показовими для України. Разом із тим використання такого важеля, як бюджетний дефіцит, має бути виваженим, а його можливі негативні впливи — перекриті досягнутими позитивними результатами.

Список використаних джерел

1. Башко В. Зовнішнє фінансування дефіциту бюджету в контексті інвестиційної діяльності держави. // Економіка. Фінанси. Право. – К., 2006. – №12. – С. 27-30.
2. Бюджетний кодекс України. Затв. ВРУ 21.06.2201 р. №2542 –III // Офіційний вісник України. – 1997. – №7.
3. Закон України “Про державний бюджет на 2009 рік”. // www.rada.gov.ua.
4. Кудряшов В. Фінансування дефіциту державного бюджету // Економіка України. – К., 2009. – №4. – С. 52-64.
5. Кудряшов В.П. Фінансування бюджету та економічне зростання. // Фінанси України. – К., 2007. – №9. – С. 98-111.
6. Постанова КМУ “Про прогноз показників зведеного бюджету України за основними видами доходів і фінансування 2008-2010 рік” 25.09.05 №359. // www.rada.gov.ua.

Annotation. Maintenance of financing of deficit of the state budget is exposed as a lever of fiscal policy. The mechanisms of his influence are certain on development of economy. Substantiated directions of the having a special purpose use of the attracted resources subject to the condition financing deficit.

Key words: deficit of the state budget, analytical estimation.

16

УДК 657.61 [075.8]

С.А. Аблязова, к.е.н., викладач, Республіканський вищий навчальний заклад «Кримський інженерно-педагогічний університет», м. Сімферополь

УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЇ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ УКРАЇНИ

У статті висвітлено значення внутрішнього аудиту, його вплив на ефективність управління підприємствами України та запропоновані шляхи вдосконалення системи внутрішнього аудиту в організаційному і методологічному аспектах, здатної підвищити ефективність діяльності підприємства.

Ключові слова: внутрішній аудит, внутрішній контроль, Міжнародний інститут внутрішніх аудиторів.

Останнім часом істотно зросли і продовжують зростати вимоги, що пред'являються до підприємств України з боку акціонерів (власників), інвесторів, виконавчого керівництва, регулюючих органів і інших зацікавлених в діяльності підприємства сторін.